

JUDR. MICHAL NAVRÁTIL:
POSLANEC EIM A VÍDEŇSTÍ ČECHOVÉ.

Eim, ačkoliv skoro dvě decenia trvale usazen byl ve Vídni a odtud kromě dovolené nebo cest do lázní se nehnul, nejevilo velký zájem o život české obce vídeňské, kterou neprávem podceňoval. Málo interesoval se o české spolky a jejich kulturní podniky. Nebyl, pokud se pamatovati mohu, osobně činným v žádném spolku, aspoň ne dlouho. Byl pouze na krátce v »Pokroku« za to, že spolek ten r. 1886 provedl rozsáhlou agitací pro koncert *Ondříčkův* a pak v Slovanské Besedě.

Nenavštěvoval českých divadel, ani koncertů, ni plesů, ni schůzí, ba nesúčastnil se takových významných událostí, jako bylo otevření české školy spolku »Komenského« v X. okrese ve Favoritech Quellengasse 72 na den patronky české sv. Ludmily 16. září 1883, ku kteréžto pro zavátou větev slovanskou na Dunaji historické události jako student spěchal jsem z Čech, ale Eima při této slavnosti jsem nespátřil. Nebyl také účastníkem jubilejní slavnosti *Slovanského zpěváckého spolku* a nenavštívil umělecký koncert téhož spolku, který zásluhou sbormistra *Buchty* a funkcionářů tehdejších presidenta Nejvyššího účetního kontrolního úřadu *dr. Josefa Zavadila*, univ. profesora *MUDra Drozdy*, a bankéte *Leon. Bouchala* s vybraným programem uspořádán byl ve velkém sále hudební společnosti na paměť čtvrtstoletého trvání o letnicích roku 1887 a k němuž se dostavili i hosté z Moravy.

Když Čechové vídeňští hleděli se osamostatniti na poli hospodářském a jednali o založení důležitého podniku svépomocného *Vídeňské záložny* v I Tiefgraben — mezi zakladateli byli *Bouchal*, *dr. Zavadil* a j. — nebral účastenství na této prospěšné akci, kdežto já posluchač práv, který s pětkou v ruce přišel jsem dobývat Vídeň, stal jsem se zakladatelem této finanční instituce a složil jsem hotově podíl 100 zlatých.

Nevím, že by Eim sám byl napsal do Národních Listů článek o tužbách a potřebách Čechů vídeňských. Do »Osvěty« vložil r. 1881 Jan *hrabě Harrach* o tomto tematě stať »Čechoslované ve Vídni« a redaktor *Václav Kučera* uveřejnil v téže Vlčkově revui r. 1887 úvahu »Český živel v Dolních Rakousích«. Ba, když *dr. Ed. Grégr* promluvil na velkém slavnostním shromáždění řeč na oslavu zakladatele Sokola, nezapomenutelného *dr. Miroslava Tyrše*, nechtěl ji zaslati do Prahy, ačkoliv jsem mu ji ještě týž den přinesl.

Eim byl pouze přispívajícím členem akademického spolku ve Vídni v letech 1882—3 a 1887. Sokol v bývalém předměstí Favoritech — české vesnici — zvolil si ho za svého starostu a později čestného člena, ale pochybuji, že by kdy byl navštívil jeho místnosti.

Pouze když r. 1891 ustavila se »Ústřední jednota nepolitických spolků«, dal se Eim pohnout tuším *V. Kučerou*, že vstoupil v čelo spolku. *Machar* podotýká, že předsedou dlouho nezůstal, když spolek dostal se na všelijaké dráhy, na nichž tiše dokonal. V »Sborníku Čechů Dolnorakouských« čteme o činnosti spolkové:

»Na uvítanou českých poslanců pořádala jednota dne 12. října 1891 přátelský večer, při němž poslanci čeští po prvé v četnějším počtu zavítali do středu Čechů vídeňských. Dostavili se poslanci Eim, *Ervín Špindler*, *dr. Jan Dvořák*, *Josef Wohanka*, *dr. František Sláma*, *Max Hájek*, *dr. Josef Kaizl*, a *dr. Karel Kramář*. Aby se upevnily takto začaté lepší styky Čechů vídeňských se zástupci českých zemí na říšské radě, hleděl výbor dostati v čelo jednoty některého z poslanců, i podařilo se mu získati za předsedu chvalně známého zástupce Národních Listů, poslance *G. Eima*. Ku provedení této volby svolána mimořádná valná hromada na den 24. října, k níž se mimo hosty dostavili zástupcové devatenácti spolků. Za jednomyslného souhlasu zvolen aklamací poslanec Eim za předsedu jednoty, načež *dr. J. Lenoč*, advokát vídeňský, (Eimův staročeský proti kandidát při volbě říšské na Královéhradecku) promluvil o nynějším spolkovém životě a národních potřebách Čechů ve Vídni. Během této přednášky dostavil se do schůze nově zvolený předseda poslanec Eim, jenž, uvítán hlučným potleskem, rozvinul

program další činnosti jednoty a projevil především přání, by všechny českovídeňské spolky soustředily se kolem »Ústřední jednoty« jako druhé komory veřejného spolkového života českého. Dále vylíčil případně potřebu českých škol ve Vídni, poukázal na důležitost české záložny, časopisů, bohoslužeb a spolehlivé statistiky o počtu Čechů v Dolních Rakousích. (Jak vidno, tehdy před 40 lety dobře *Eim* postihl, co schází Čechům vídeňským. Od té doby dodělali se všeho. Zejména v peněžnictví českém stal se ve Vídni obrovský rozmach a také ve školství národním učinili značný pokrok, rovněž i v žurnalistice«. Pozn. spisovatele.)

Brzy po té vystoupila jednota na veřejnost velmi důstojně pořádáním přátelského večeru na počest čestného člena poslance MUDr. *Eman. Engla* dne 13. listopadu 1891. Účastenství při tomto večeru bylo nad očekávání veliké i uznáváno všeobecně, že podobný český večer ve Vídni ještě nebyl. Večerem tím dokázala jednota, že se těší nejen plné přízni politických zástupců českého národa, nýbrž i že při vhodné příležitosti dovede kolem sebe seskupiti výkvět českého obecnstva ve Vídni. Englova večera účastnili se následující čeští i jihoslovanští poslanci pp. dr. Engel, *Eim*, dr. Pravoslav Trojan, dr. hrabě Kaunic, dr. Herold, dr. Kaizl, prof. G. Blažek, K. Adámek, dr. Brzorád, Vít. Veselý, dr. Hynek Lang, dr. Slavík, dr. Pacák, Fr. Schwarz, Ign. Seichert, inž. Kaftan, prof. Tom. G. Masaryk, Václav Formánek, Slovinec Vjekoslav Spinčič, Jihoslovani Perič, Kvekvič, advokát dr. Laginja. Předseda posl. *Eim* zahájil večer srdečným oslovením oslavence dr. Engla, jemuž odevzdán potom vkusný diplom čestného členství. Po té přednesla učitelka sl. Chocholoušková vzletný slavnostní proslov, jež k večeru napsal básník *J. S. Machar*.

Bohužel po tomto znamenitém povznesení Ústřední jednoty nastal brzy úpadek. Předně předseda poslanec *Eim* povážlivě onemocněl. Řídil tedy valnou hromadu 3. dubna 1892 místopředseda *JUC Jos. Urban*. Zpráva jeho, že dosavadní předseda nehodlá tuto hodnost vůbec znovu přijmouti, zarmoutila velice všechny přítomné zástupce spolku. Každý byl si vědom, že by to byla ztráta nenahraditelná, kdyby spolek opustil muž, zaujímavý čestně, vynikající místo v životě veřejném. Všeobecně se myslelo, že příčinou resignace jest tendenční zatahování spolku a osobnosti p. poslance do německých novin, což se přičítalo jednateli spolkovému (V. Kučerovi). Za zjevného pohnutí byla valná hromada odročena do 24. dubna. Ježto pokus pohnout posl. *Eima* ku setrvání v předsednictví se nezdařil, zvolen za předsedu uvědomělý vlastenec *Jos. Mařík*.

Tím skončila nadobro všeliká spolková činnost *Eimova* ve Vídni. Stal se naprostým nepřitelem všelikého spolkaření. Užil toho v mládí dost jako student v Praze. Byl pouze členem literárního odboru »Umělecké Besedy 1886—7, a zůstal až do smrti členem »Spolku českých žurnalistů« a jeho pensijního fondu.

V letech 1885—97 *Eim* vůbec nikam večer nechodil, ni jeho choť, jež věru neměla závidění hodný život. Žila jako trapistka. Proň neexistovalo ni divadlo, ni hudební produkce, ani jakákoli jiná zábava. Jen někdy vedne zašli jsme spolu s *Eimem* do některé kavárny neb do vinárničky proti starému Burgtheatru, kam chodíval též vládní rada, redaktor z pressbureau *J. Lukeš*. (* 18. prosince 1841 v Praze I., na Janském náměstí č. 886, kde je nyní škola u sv. Kříže, † 24. prosince 1899 ve Vídni.) Bylo to obyčejně tenkrát, když jsme šli do tiskové kanceláře v ministerském presidiu a dvorní rada *Freiberg* nebyl k mluvení. Jedenkrát jsem vtáhl *Eima* do vinárny »u Krobiána« ve Kirchberggasse v VII. okrese, kam jsem chodíval na večeri, chtěje mu ukázati tuto zvláštní vídeňskou figurku. Když jsem si jednou poručil guláš a vytýkal jsem sklepníkovi jeho nedostatečnou kvalitu, krobian šenkýř oznamujícímu to číšníkovi nahlas odpověděl: »Er sollte sich etwas besseres geben lassen«. — Z Čechů vídeňských vyjma osob již výše na svém místě vyjmenovaných, viděl jsem u *Eima* též *Karla Balíka*, účetního revidenta v ministerstvu financí, který se horlivě účastnil spolkové práce zejména v Klubu rakouských národností a za svou politickou činnost byl persekvován. Nevím již právě, co mu bylo kladeno za vinu, ale byl jsem při tom svědkem, když *Eim* mu činil výčitky, když se k němu o zastání obrátil. Nejmenší trest jistě ho stihl, že byl preterován.

Eim byl znám též s bankéřem *Leonardem Bouchalem*, obětavým předsedou Slovanského zpěváckého spolku, s *Ferd Menčíkem*, kustodem dvorní knihovny a zasloužilým předsedou divadelního spolku »Pokrok«, který za jeho starostování povzněl se k netušené výši. Jeho divadelní představení a slavnostní večírky a přednášky byly hojně navštěvovány vybraným obecnstvem. Menčík roku 1891 býval by rád se ucházel o poslanecký mandát. Psával do Národních Listů feuilletony pod chifrou F. M. o ožehavých thematech z oboru historie. Menčík byl tchánem továrníka zlínského Bati. *Eim* se stýkal s vlasteneckým advokátem JUDr. *Janem Lenochem*, vicepresidentem Slovanské besedy, který hájil obec pražskou pro záležitosti českých uličních tabulek před správním soudem, začež počítal si palmare tuším dvacet neb čtyřicet zlatých. Tehdejší nejstarší docent medicínské fakulty MUDr. *Jos. Drozda*, dodnes nedoceněný podporovatel všech kulturních podniků v České Vídni, skromný lidumil a při tom lékař velkých odborných vědomostí, jemuž zejména Slovanský zpěvácký spolek a »Viedeňský Denník« ležely na srdci, přicházel do styku s *Eimem*. Kolega *Eimův* ze studií gymnasijských JUDr. *Fr. Preissler* stal se ve Vídni redaktorem říšského zákonníka, který překládal do jazyka českého. Nevím odkud znal *Eim* JUDr. *Karla Tobische* z Král. Hradce, úředníka ministerstva kultu a vyučování. Týž r. 1885 přišel do Vídně jako konceptní praktikant od pražského místodržitelství. Chodíval s dr. *Kramářem* do Café central a byli spolu jako Castor a Pollux. Později byl nobilisován a prokousal se z praktikanta na ministerského radu a když r. 1911 dvorní rada *Zabusch* dán byl na odpočinek, jmenován vicepresidentem zemské školní rady v Čechách, aby se stal pouze držitelem místa pro německého nástupce Golla. Jednou jsme přišli do paláce ministerského na minoritním náměstí — bylo to tuším v létě roku 1892 a na chodbě potkali jsme *Tobische*, který právě avančoval na ministerského koncipistu. (Bratr jeho u zemského výboru v Praze, již zesnulý, psal se *Tobiš*.) *Eim* si s ním tykal a spustil na celé kolo proti vládě a zvláště proti jeho chefovi bar. *Gautschovi*, na něhož měl od počátku jeho ministerské kariéry spadeno. *Tobisch Eima* okřikoval, aby tolik nahlas nevyjadřoval své myšlenky.

Také *Václav Cínert*, redaktor »Věstníku« a *Jos. Maruška*, obchodník a pečlivý předseda spolku »Komenský« přišli někdy na poradu do vídeňské redakce Národních Listů. Též i jiní Čechové vídeňští sem zavítali.

Pokud však paměť moje sahá, nebyl *Eim* v žádném spojení s říšskými poslanci, kteří trvale byli v residenci usazeni. Byli to hospodářský rada hraběte Jana z Harrachů JUDr. *Karel Špaček*, vicepresident Slovanské Besedy, dvorní a soudní advokát JUDr. *Karel Dostal* a lesní rada *Karel Schindler*, majitel velkostatku v Čechách, jehož sličnou dceru *Mařenku* pojal za choť jičínský advokát dr. *Lohař*.

Jednou jsme byli na návštěvě u israelity *Duba*, rodáka ze Zdislavic, odkud pocházel též belletrista *Jan Osten* r. 1921 předčasně skonalý. Bydlel v Ungargasse v III. okresu a patřil mu velkostatek na Šumavě, kam zval *Eima* na letní pobyt zdarma na svůj zámek, ale *Eim* tehdejšímu pozvání nevyhověl.

Eim v příčině »otázky české« ve Vídni byl skeptik. Smýšlel asi tak jako jeho přítel prof. *Albert*, který rovněž nejevill žádný interest o osud české menšiny vídeňské, ačkoliv jí mohl svým všestranným vlivem mnoho prospěti. To jsem *Eimovi* vždy vytýkal jako neodpustitelnou chybu. Skepse jeho nebyla k vyléčení.

DR. ALFRED FUCHS:

SVOBODNÁ ŠKOLA POLITICKÝCH NAUK.

Právě se chýlí ke konci trimestr »Svobodné školy politických nauk«. Dnes, kdy škola má za sebou určité zkušenosti a kdy také již řada posluchačů vykonala diplomové zkoušky, lze říci, že tato instituce není bez důležitosti a že její vědecká úroveň i pracovitost jejích posluchačů přesvědčila i ty, kdož se až dosud na ni dívali skepticky. V rámci školy je, jak známo, uskutečněn také dlouholetý požadavek československých novinářů, totiž zřízení učení novinářského. Škola není v technickém smyslu školou vysokou, ale má nejpodstatnější znak vysoké školy, totiž akademickou svobodu. Úspěšně